

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1
www.udruzenjepvlps.org

БИЛТЕН

Број 74, фебруар 2018. године

МИНИСТРИ СА ВЕТЕРАНИМА

Генерал Љубиша Диковић, Министар одбране Александра Вулин,
пуковник Слађан Ристић и пуковник у пензији Златомир Грујић

Министар одбране Александар Вулин и први потпредседник Владе и министар унутрашњих послова Небојша Стефановић са-стали су се 7. фебруара у Дому Војске Србије с пензионерима чла-новима удружења која сарађују са та два министарства. Тема састанка била је даљи развој и унапређење међусобне сарадње.

Министар Вулин је рекао да МО не дели своје припаднике на активне и пензионисане. Он је подвукао да ће МО учинити све како би им омогућио да се и на крају радне каријере осећају корисним члановима друштва, што свакако јесу.

Министар Стефановић је истакао да овакви разговори омогућавају увид у проблеме с којима се суочавају људи који су из система безбедности отишли у пензију и да пензионисани војни и полицијски кадар може бити користан за државу.

Састанку с двојицом министара и представницима удружења присуствовали су и државни секретар у МО Александар Живковић, начелник ГШВС генерал Љубиша Диковић и директор Полиције Владимир Ребић. Састанак, који је организован на иницијативу двојице ресорних министара, имао је циљ да се надлеж-нима представе проблеми који већ дуже тиште пензионисане припаднике сектора безбедности.

Министар унутрашњих послова Небојша Стефановић даје изјаву
за медије по завршеном састанку

СРЕТЕЊА - ДАН ДРЖАВНОСТИ СРБИЈЕ

Пред монументални споменик Војду Карађорђу у Орашцу венце су по-ложили председник Републике Србије и председник Републике Српске

Низом манифестација обележено је Сретење Господње 15. фебруара - Дан државности Републике Србије. Централна свечаност одржана је у Меморијалном центру Првог српског устанка у Орашцу, где су уз присуство више хиљада грађана и највише војне почасте венце положили: председник Репуб-лике Србије Александар Вучић и председник Републике Српске Милорад Додик.

СРЕТЕЊЕ У МУЗЕЈУ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

На Сретење Господње 15. фебруара 2018. обележена је слава Музеја ваздухопловства Београд. Тај дан слави се у знак сећања на 15. фебруар 1957. када је основано одељење за историју и Музеј при Команди ЈРВ. Присуствовали су и ваздухопловни ветерани. Запослени у музеју били су од-лични домаћини. Након молитве и сечења славског колача изведен је пригодан културно-уметнички програм.

На слави у музеју: слева, Андрић Александар, Јовелић Вићентије, Грујић
Златомир, Миливојевић Чеда, Јурјевић Звонко, Вулетић Никола.

ГОДИШЊА АНАЛИЗА У КОМАНДИ РВ И ПВО

Министар одбране Александар Вулин и начелник ГШВС генерал Љубиша Диковић присуствовали су са сарадницима анализи оперативних способности РВ и ПВО за 2017. годину, која је 16. фебруара одржана у Дому ваздухопловства у Земуну.

Поред припадника КРВ и ПВО, к-даната јединица и начелника установа, учествовали су и представници МО и ГШВС и к-данти КоВ, К-де за обуку и Гарде. Анализирана је реализација задатака 2017. и услови у којима су извршавани, као и материјални, финансијски и инфраструктурни проблеми.

Командант РВ и ПВО генерал-мајор Ранко Живак је, закључујући анализу и дајући смернице за рад у 2018., указао на значај опремања новим ваздухопловима током 2017. и потребу за опремањем савременим РС ПВО у наредним годинама.

Генерал Диковић је истакао резултате РВ и ПВО, нарочито учешће на бојном гађању циљева у ваздушном простору у Бугарској. Осврнуо и на опремање РВ и ПВО новим ваздухопловима и указао на обавезу улагања у сваког припадника овог вида Војске Србије, нагласивши обавезу наставка обуке пилота.

МИНИСТАР ОДБРАНЕ ОБИШАО ДЕЖУРНЕ СИСТЕМЕ ПВО

Министар одбране Александар Вулин и начелник ГШВС генерал Љубиша Диковић, са сарадницима, обишли су 16. фебруара дежурну јединицу у систему снага ПВО у саставу РВ и ПВО. Након обиласка, министар Вулин је истакао да ВС дежура сваког дана и да је наше небо безбедно, баш као што је безбедно и наше копно. Према речима МО свако улагање у ВС на крају се покаже као улагање у домаће знање и домаћу памет.

Говорећи о обиласку генерал Диковић је истакао да је проверен рад једне од јединица која је у систему дежурства и ПВО Војске Србије. Према његовим речима, повећана је исправност технике, има више средстава за одржавање и када се то споји, са статусом и стандардом, онда је резултат задовољна јединица и задовољан војник. Данашњем обиласку су присуствовали и командант РВиПВО генерал-мајор Ранко Живак и командант 250. рбр за ПВД пуковник Тиосав Јанковић, који је, током обиласка, МО и начелника ГШ информисао о задацима, намени и саставу дежурне ракетне батерије у систему ПВО.

ВАЗДУХОПЛОВНА ХРОНОЛОГИЈА

- **1. марта 1916. године**, на Крфу је формиран Аероплански депо.

- **1. марта 1919. године**, у Новом Саду је основана Ваздухопловна команда са седиштем на Петроварадинској тврђави, а убрзо се отварају и Ваздухопловни арсенал и школа за обуку авио-механичара и специјалиста, Извиђачка школа те Школа за резервне пилоте официре.

- **3. марта 1915. године**, француска ескадрила која је пошла у помоћ Србији, укрцана је у Марсеју на два брода ("Мосул" и "Света Јелена"). У Солун је стигла 10. марта а у Ниш 15. марта. Одатле је продужила за Смедеревску Паланку, односно Београд.

- **9. марта 1879. године**, инжењер Огњеслав Костовић, Србин родом из Новог Бечеја у Војводини, приказао је пред научницима у Петровграду своје пројекте махокрилца, хеликоптера и управљивог балона-дирижабла. Он је 1882. године, такође у Петровграду, правио велики дирижабл, ваздушни брод „Росија“ и за њега пројектовао и изградио бензински мотор од 80 коњских снага.

- **12. марта 1944. године**, југословенско-британским протоколом је утврђено формирање борбене авијације НОВЈ.

- **15. марта 1927. године**, у Земуну је основана фабрика авиона под називом „Фабрика аероплана и хидроплана

Змај“, чији су оснивачи били инжењер Јован Петровић и индустријалац Драгољуб Штерић. Први авион Арно ХД-32 испоручен је војсци 17. марта 1928. године.

- **15. марта 1940. године**, „Фабрика авиона Утва“ са седиштем у Београду преселила је погоне у Панчево.

- **20. марта 1913. године**, код Скадра је погинуо наредник-пилот Михаило Петровић. Он је прва жртва српског војног ваздухопловства и друга у свету.

- **24. марта 1999. године**, масовним дејствима авијације и крстарећих пројектила, почела је агресија НАТО на СР Југославију.

- **25. марта 1927. године**, отворен је земунски аеродром и на њега је пребазирана 125. ловачка група из Новог Сада, под командом мајора Миодрга Томића.

- **25. марта 1999. године**, погинуо је на борбеном задатку потпуковник-пилот Живота Ђурић, командант 241. ловачко бомбардерске ескадриле „Тигрови“, на авиону Орао.

- **26. марта 1999. године**, на борбеном задатку погинуо је мајор-пилот ловац Зоран Радосављевић.

- **27. марта 1941. године**, ваздухопловство је имало кључну улогу у војно-државном удару, када је одбачен срамни споразум о приступању Краљевине Југославије "Тројном пакту" и она се сврстала у антифашистичку коалицију.

105 година Приморског аеропланског одреда СРПСКА АВИЈАЦИЈА У ОПЕРАЦИЈАМА КОД СКАДРА 1913. ГОДИНЕ

Навршило се 105 година од како је српска авијација имала борбено крштење, извршавајући ратне задатке у операцијама код Скадра, ушла је у светску ваздухопловну историју дајући прву борбену јединицу авијације на Европском ратишту. Тај велики јубилеј, прва искуства о борбеној употреби и проблемима који су са тим ишли, понос али и велика туга због губитка првог српског pilota наредника Михаила Петровића, обележили су ту ратну епизоду. Са поносом се сећамо наших авијатичара, наше војске и њихових подвига у то време националног полета, јуначких дела и одлучне борбе за ослобођење од вековног ропства.

На почетку Првог балканског рата 1912. године, Србија је формирала ратно ваздухопловство. После ослобођења Косово и Метохије, српска војска је избили су на обалу Јадранског мора и дошла у залеђе Скадра, где је ради помоћи црногорско-српској опсади Скадра почетком 1913. године послат "Приморски кор" под командом генерала Петра Бојовића, преко Солуна, помоћу савезничких грчких бродова, до Медовског залива. Српске трупе имале су око 25.000 војника, 35 топова и четири авиона.

Приморски аероплански одред је базирао код места Барбалуши 15 км јужно од Скадра. Ратни аеродром се налазио на пољани између пута Љеш - Скадар. Одред је имао 33 борца, од тога осам pilota и пет авио механичара, под командом мајора Косте Милетића. Пилоти су били: командир pilota поручник Милош Илић, поручник Јован Југовић, потпоручник Живојин Станковић, наредник Михајло Петровић и поднаредник Миодраг Томић, добровољци Рус Кирштајн и Французи Годфроа и Броден. Авиомеханичари били су Тодор Зелић и Милојко Милекић, затим француски авиомеханичари Франсоа Корније и Пијаре, као и Рус Вшесињски.

Мајор Коста Милетић и капетан Милош Илић на аеродрому у Барбалуши испред авиона Фарман

Аеродром је уређен код села Барбалуши, између пута Љеш - Скадар и реке Дрињаче. Метеоролошки услови били су лоши, 19. марта време се пролепшало и планирано је да још неискусни српски пилоти, који нису имали више од 15 часова летења, провере авионе и да се упознају са летиштем и околином. Искусни француских пилоти су одбили да лете због прејакког ветра и турбуленције. Остало је да тај задатак изврше српски пилоти, који нису имали искуства у летовима на већим висинама, а имали су и већи прекид у летењу.

На дан 20. марта на летиште је дошао је приличан број наших и страних официра да гледа, до тада ретку, употребу авијације у рату. Први је полетео поручник Илић на двоседу типа Блерио. Морао је да се врати, покушао је на истом авиону да лети и потпоручник Живојин Станковић. И он се

брзо вратио необављена посла. Вртлози ваздуха су опасно дрмусали крхки и лаки авион са slabим мотором.

Искористивши тренутно стишавање ветра, наредник Михаило Петровић је полетео, прелетео преко узвишења Брдица, који његови предходници нису смели да прелете и упутио се на све већој висини према Скадру. Пошто је облетео око Скадра, осматрајући турске положаје, почео да се враћа ка аеродрому. Близу аеродрома је угасио мотор и пошао у понирућу спиралу. У једном заокрету, јака турбуленција је захватила Фарман и на кратко га изврнула тако да је пилот испао из седишта. У то време још се нису носили падобрани, није му било спаса. Погинуо је први српски пилот.

Српски пилоти Станковић и Илић у авиону двоседу Блерио на аеродрому Барбалуши

Тога и наредних дана наши летачи су извиђали Скадар из ваздуха, а команда Приморског кора генерала Бојовића, припремала је план за одлучујући напад на опкољену тврђаву. Истовремено тзв. међународна заједница је чинила све да отера Српску војску са обала Јадранског мора и спречи Србији излаз на Јадран, што је био један главних ратних циљева Србије. Црногорска војска је ослободила Скадра, а Српска војска се вратила, опет преко Солуна, назад у Србију. Летелице аеропланског одреда такође.

И тако су сви напори, тешке жртве и Црне Горе и Србије остали без резултата. Притисак те "међународне заједнице" био је страховит. Скадар је напуштен.

Скадар су запоселе трупе поморске пешадије међународне блокадне флоте 14. маја 1913. године. Био је то марински деташман Великих сила (изузев Русије) под командом британског пуковника Филипса, који је примио и дужност привременог гувернера Скадра. Јачина тог Деташмана износила је: 1.000 Аустријанаца и Мађара; 1000 Италијана; 400 Енглеза; 350 Француза и 105 Немаца.

Тиме је био завршен и Први балкански рат који је трајао седам месеци (од октобра 1912 - до априла 1913). Попуштањем Србије и Црне Горе по питању Скадра одгођено је избијање Првог светског рата - за годину дана.

Употреба српског ваздухопловства око Скадра у 1913. години светао је пример почетка примене авијације у ратне сврхе. Ту су, под зидовима Скадра и над њим стечена прва борбена искуства, која су у Првом светском рату итекако добро дошла. Србија је била међу пет првих држава која су кростила авионе у рату

У Први светски рат Србија је ушла са само три исправна авиона, али је развој српске авијације, као што знамо, у том рату, а нарочито на Солунском фронту брзо напредовао. Приморски аероплански одред Српске војске из 1913. године био је темељ свему томе. Тог догађаја се са поносом сећамо.

Златомир Грујић

Авиони Су-57 у Сирији због тестирања електронске опреме

Нови детаљи су се појавили о распоређивању најновијих руских авиона у Сирији. Најсавременији авиони Су-57 се налазе у региону како би тестирали своје могућности електронског ратовања и радарских способности, саопштио је неименовани извор.

Прошле недеље се појавила информација да је Министарство одбране Русије преместило четири авиона Су-57 на аеродром Хмеимим у Сирији. Распоређивање је наводно потврђено израелским сателитским снимцима и снимцима са земље, али ни руска војска нити произвођач напредног ратног авиона нису коментарисали ове информације.

Авион су упућени у Сирију како би се тестирале способности у полу-борбеном окружењу, саопштио је Коммерсант, наводећи своје изворе. Тестирања ће се у почетку фокусирати на електронско ратовање и радарске способности борбеног авиона пете генерације, а не на системе оружја. Одлука о тестирању у Сирији денесена је на авоп-салону МАКС 2017 у близини Москве у јулу, открио је извор.

Борбени авиони Су-57 су распоређени у Сирији за мање од две седмице након што су америчке снаге нападе и групу про-сиријских снага, међу којима су били укључени и држављани Русије. Москва је саопштила да ниједан од Руса није повређен у инциденту.

Поред Су-57, Русија је прошле седмице распоредила и четири авиона типа Су-35 и А-50У, авиона рано упозоравање и контролу. Извор: Восток / РТ Објављено: 26.02.2018.год.

Стравична трагедија: Срушио се путнички авион са 66 путника, нема преживелих

Ирански путнички авион срушио се 18. фебруара 2018. године на југу Ирана, јавља АП позивајући се на иранску полуваничну новинску агенцију Фар

У авиону АТР-72, који је летео од Техерана ка граду Јасу на југозападу Ирана, налазило се 66 путника, а да се летелица срушила у планинском региону Самиром, око 620 километара јужно од Техерана.

Све хитне службе су обавештене, пренеле су агенције Исна и Фарс позивајући се на Пиросеина Кулованда, шефа националне спасилачке службе.

(Тањуг) 18. фебруара 2018. године.

Од Пекинга до Њујорка за само два сата: Нови кинески авион пет пута бржи од брзине звука

Тим научника са Кинеске академије наука тврди да је дизајнирао хиперсонични авион који би могао да путује брзином до 6.000 километара на час, што је скоро пет пута брже од брзине звука. Куј Кај, водећи научник истраживања, каже да би достигао максималну брзину од 8.600 километара на час. Поређења ради, максимална брзина „Конкорда“ у истим условима била је 2.179 километара на час.

Летелица звана Ај плејн (I Plane) поседује два реда крила која смањују турбуленцију, преноси „Индипендент“. Научници су тестирали умањену верзију авиона у аеротунелу, где је достигао максималну брзину од 8.600 километара на час. Поређења ради, максимална брзина „Конкорда“ у истим условима била је 2.179 километара на час.

Доктор Кевин Баукат, технички директор компаније „Боинг“, изјавио је прошлог месеца за Ен-Би-Си да је стварање такве летелице могуће. „Мислим да сада имамо технологију којом бисмо то могли да изведемо“, рекао је Баукат. „Боинг“ наводно тренутно сарађује са „Локид Мартином“ на новој суперсоничној летелици чији се дизајн држи у тајности.

Кинеска летелица представљена је у магазину „Физика, механика и астрономија“. Б92, 26.02.2018. године.

УДЕСИ ХЕЛИКОПТЕРА У СВЕТУ

- Хеликоптер "Ми-8" руске авиокомпаније "КрасАвиа" принудно је слетео на Арктички рт, најсевернију тачку региона Краснојарск, при чему је повређена једна особа, казале су у регионалне спасилачке службе. РТ, 25.02.2018.

- Хеликоптер који је превозио мексичког министра унутрашњих послова и гувернера Охаке срушио се у близини епцентра великог земљотреса на југу земље и убио двоје људи на земљи, преноси АФП. Најмање 13 особа, међу којима је троје деце, погинуло је када се у малом граду у Оахаки, савезној држави на југу Мексика, срушио војни хеликоптер у којем су се налазили високи званичници који су процењивали штету од недавног снажног земљотреса. АР, 17.02.2018.

- Шесторо људи нестало је после пада војног хеликоптера за медицинске евакуације "црни јастреб" недалеко од обале Тајвана, саопштило је Министарство унутрашњих послова. РТ, 06.02.2018. године

- Према наводима полиције, хеликоптер јапанске војске срушио се у стамбеном делу префектуре Сага, преноси РТ, 05.02.2018. године

ISSN (Online) 2560-4708

Ваздухопловни билтен излази месечно у електронској форми. Намењен је члановима УПВЛПС, ваздухопловним ветеранима и љубитељима ваздухопловства. Уређење и припрема: Златомир Грујић и Милан Ракић.
Е-пошта: zlgrijic@gmail.com www.udruzenjevlps.org